

Sanja Đapić Štriga

OPEN FUN FOOTBALL SCHOOL: DJECA AMBASADORI MIRA

1. UVOD

Open Fun Football Schools (OFFS) ili Otvorene zabavne škole nogometa je projekt koji je počeo kao humanitarni 1998. godine od strane danske organizacije Cross Cultures Project Association (CCPA) zajedno s Norveškim nogometnim udruženjem. „Open“ daje naslutiti da su škole otvorene za sve dječake i djevojčice svih etničkih skupina i rasa, bez obzira na talentiranost. Cilj je projekta bila socijalna kohezija i smanjenje tenzija zaraćenih strana u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini, odnosno putem sporta, nogometa povezivanje i socijalna interakcija djece.

OFFS koncept je izgrađen na iskustvu o posljedicama koji rat ostavlja i tenzijama koje ostaju i razdvajaju zajednice, uzimajući u obzir da je lakše poći putem primirja i pomirbe počevši od najmlađih generacija, tj. djece koja se lakše integriraju. Prvotna, humanitarna namjena i danas ostaje, povezujući i ostale zemlje Balkana te Kavkaza i Bliskog istoka, svake godine taj krug se širi. Djeca su neiskvarena, brže se povezuju i međusobno komuniciraju kroz igru. U ovakvim programima treneri ih kroz pažljivo oblikovane skupine vježbi i natjecanja motiviraju, uče, ukazuju im na pogreške i upućuju na pravilne reakcije. Vježbe su oblikovane tako da ni jedan polaznik ne nastupa samostalno nego u svemu moraju svi sudjelovati, na taj način se želi pokazati da su svi jednaki.

Pučki nogomet jest temelj svega, od malih nogu s mnogo vježbe, stjecanjem iskustva se dolazi do profesionalca. UEFA je to prepoznala, definirala i zaštitila njegovo značenje.

2. POVIJEST I MEĐUNARODNI RAZVOJ

OFFS po prvi je put organiziran 1998. godine u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini sa svrhom povezivanja djece različitih etničkih skupina na tim prostorima te je uključio 12 nogometnih škola, 2254 djevojčica i dječaka te 189 voditelja i trenera. S godinama je ovaj program prihvaćen i u Hrvatskoj, Makedoniji, Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu, Gruziji, Armeniji, Azarbejdzanu, Moldaviji, Ukrajini, Siriji, Jordanu, Libanonu i Iraku. Regionalni voditeljski i trenerski seminari korišteni su za ohrabrivanje i stimuliranje etničke i socijalne integracije među ljudima svih zemalja regije. Na području Balkana i Kavkaza više od 180.000 djece je sudjelovalo u ovom programu dok je educirano više od 15.000 voditelja i trenera.

Naglasak je stavljen na potpunu transparentnost programa, sve je organizirano od strane volontera i trenera koji vjeruju i podržavaju ovakav program. Ovaj ekonomski održivi projekt osmislila su ministarstva vanjskih poslova nordijskih zemalja zajedno sa unijom europskih nogometnih saveza (UEFA) i Novo Nordijskom, vodećim proizvođačem inzulina.

3. PEDAGOŠKI I SOCIOKULTURNI ASPEKTI

Sport ima mnoge pozitivne čimbenike. Potiče druženje, komunikaciju, zajedništvo i zdravo življenje. Kod djece je bitna ona početna socijalna interakcija, stvaranje pozitivnog mišljenja, rad u zajedničkom timu, odnos prema okolini koja može imati i pozitivnu i negativnu reakciju na trenutačne rezultate. Od najranije dobi, djeca uče značenje timskog rada, ulogu pojedinca u timu, utjecaj pojedinog rezultata na ukupan rezultat gdje je bitna uloga savjesnog i pedagoški kvalitetnog trenera. Bitno je imati pravi pristup, prepoznati potencijal pojedinca, znati oblikovati timске igrače jednako kao i individualce, stvoriti skladnu ravnotežu između igre i učenja. Svako dijete u igri mora imati svog partnera, svi trebaju moći igrati sa svakim i međusobno surađivati.

OFFS pruža djeci doživljaj zajedničkog života, omogućava im da osjete mogućnost igre ne samo s timskim igračima nego i svojim protivnicima, početnici zajedno s vještim igračima. Bez obzira na etničku pripadnost i spol svi imaju jednako pravo sudjelovanja u igri. Uz smijeh i igru ruše se predrasude, djeca se otvaraju jedni prema drugima, stvaraju se prijateljstva, međusobno se ohrabruju, bore za pobjedu, uče sto znači biti ovisan jedan o drugome, pokazuju toleranciju, svoje vještine, prave kompromise, preuzimaju odgovornost.

Programi su prilagođeni dječjim potrebama, posebno potrebama za bezbrižnošću. Nogomet je djeci zabavan. Kao konačan rezultat dolazi pobjeda ili poraz. Bilo jedno ili drugo vrlo je važno da djeca dožive i jedno i drugo te u konačnici da steknu osjećaj da su u postali bolji te da svoj put nastave korak po korak, počevši od malih uspjeha.

4. ORGANIZACIJA I PROGRAMI

Organizacija programa OFFS se prilagođava djeci. Djeca se trebaju zabavljati kroz sport te ga igrati kao djeca, ne kao odrasli, svi trebaju igrati, bez obzira na sposobnosti. Programi počinju upoznavanjem i trenerovom pažljivom procjenom interesa svakog djeteta polaznika. Trener mora biti kvalitetna osoba, obučena za pristup djeci, ne smije biti autoritativan i diktatorski orijentiran. Dijete je u središtu svega, mora imati pozitivnu sredinu, koja ga prihvaća, ovdje je zadaća trenera da potiče djecu na međusobno upoznavanje i suradnju, da ih ohrabruje i uči *fair play*-u te jednakom prihvaćanju i poraza i pobjeda.

Programi nogometne škole u pravilu traju od 3 do 5 dana, mogu uključivati i aktivno sudjelovanje roditelja u različitim radionicama i igrama. Upisuju se dječaci od 7 do 12 godina, a djevojčice do 14 godina, bilo da su talentirana ili ne, da već treniraju ili ne. Cilj je da se prijavi 192 djece, voditelj škole pravi 12 skupina po 16 članova, koje vode trener i asistent. Svaki trener dobiva popis djece, upoznaje ih i procijenjuje njihove zelje i mogućnosti.

Organizator osigurava sportsku opremu za djecu koja uključuje majicu, kapu, bocu za vodu, gumenu narukvicu, lopte i diplome za sudionike, dok se za rad škole osiguravaju lopte, mreže, hula-hop obruči, plastični čunjevi, konopci, plakati, trake. Treneri dodatno dobivaju torbe, čarape, boce za vodu, zviždaljke, pumpe za lopte, pisaći materijal, priručnik i certifikat.

Djeca u školi nogometa borave od 08.30 do 14.00 sati, sa stankama svakih sat vremena kad djeca dobivaju sokove, voće i sendviče, sto voditelj škole osigurava u suradnji s donatorima. Stanka se može iskoristiti i za razgovore, šetnje i opuštanje uz glazbu. Voditelj također organizira pojedinačno i skupno fotografiranje tijekom cijelog trajanja programa.

4.1. Upoznavanje – prvi korak

Početak prvog dana OFFS-a jest upoznavanje svih sudionika, počevši od skupina. Trener se predstavlja te potom predlaže jedan od načina predstavljanja djece kroz igru koju je sam osmislio, poput izgovaranja imena te bacanja lopte slijedećem sudioniku ili zajedničkog ponavljanja izgovorenog imena, sve kako bi djeca na zabavan način lakše zapamtila imena svojih suigrača.

4.2. Procjena sposobnosti skupine i tjedni program

Svaki trener nakon početnog upoznavanja sastavlja svoj program rada kao bi što preciznije ocijenio sposobnost skupine s kojom radi. Program uključuje vježbe za uvodni dio sata, sadržaj rada za glavni dio te vježbe za završni dio sata. Djeci omiljeni dio cijelog programa je održavanje Bon-bon kupa. To je jednostavna i zanimljiva igra u kojoj igra svatko sa svakim i svatko protiv svakoga. U petak je završni dan škole kada su zadnja tri sata predviđena za završni spektakl, podjelu diploma, oproštaj i rastanak s djecom. Osim ovih prethodno utvrđenih programa za ostatak vremena program osmišljava sam trener.

4.3. Radionice, vježbe i tehnike

Unutar OFFS-a se organiziraju radionice za trenere kako bi što bolje procijenili sposobnosti i ponašanja djeteta, jednako tako i radionice za djecu i roditelje. Aktivnosti za roditelje uključuju radionicu te aktivno sudjelovanje u sportskim igrama.

Petodnevni program počinje jednostavnijim i osnovnim tehnikama koje je bitno savladati za viši stupanj igre. Djeca prvo uče vođenje lopte, primanje i dodavanje, šutiranje, različite udarce po lopti, sve na različitim poligonima opremljenim mrežama, čunjevima, preprekama, obručima; nakon čega slijede igre preciznosti, koje uključuju driblanje i finte, udarci glavom. Početne vježbe se izvode individualno s ponavljanjima, zatim u parovima, nakon čega slijede igre i natjecanja koja uključuju prethodno naučeno uz zajedničku suradnju i igru svih kao štafetne igre, vježbe i igre ravnoteže i stabilnosti, koordinacije i ritma. Posebni oblici zanimljivi djeci su nogotenis, nogokosarka, nogometni golf i hokej te složenije poput gimnastike i akrobacija.

4.4. Pristup djetetu

Treneri i asistenti moraju imati pažljiv pristup svakom djetetu, ne smiju vikati pri pogrešci djeteta, nego mu na istu ukazati i objasniti krivi postupak. Djeca su različito talentirana pa ne smiju raditi razliku među njima, nego ih poticati da se i dalje trude kako bi postigli bolje rezultate ponavljanjem vježbe te kako bi njegovali timski rad, surađivali i družili se s ostalima.

Trener mora sam biti kvalificiran i obrazovan kako bi mogao kvalitetno prezentirati vježbe, mora imati strpljenja te se prilagoditi dječjem razmišljanju i željama.

Osim trenera svakom djetetu je bitna i potpora roditelja. Svaki roditelj treba poznavati svoje dijete, razumjeti ga i bodriti, biti detaljno upoznat s programom i aktivnostima te ako je u mogućnostima, u njima i sudjelovati.

5. NOVA IGRA – PUČKI NOGOMET

Pučki nogomet (Grassroots Football) je projekt koji je UEFA usvojila 2003. godine te ga službeno definirala sljedećom definicijom: „*Svaki nogomet koji nije profesionalni i nije vrhunski, definira se kao pučki*“ (*Svaki nogomet za djecu je pučki*).

Ovakvu vrstu nogometa UEFA je zaštitila donijevši 2003. godine Povelju o pučkom nogometu. Ona ističe važnost pučkog obrazovanja kao početnički oblik svih nogometnih aktivnosti, koji kao takvi ne smiju biti zapostavljeni, budući da kvalitetni nogomet proizlazi od pučkog nogometa. U UEFA-inoj nogometnoj piramidi početnu stepenicu nogometa čine zajedno ulični, dječji, amaterski, zabavni, školski nogomet jednako kao i nogomet za veterane i hendikepirane osobe. Drugu stepenicu predstavljaju nacionalne selekcije, profesionalne akademije koje cine elite ili vrhunski nogomet. Na najvišoj stepenici piramide nalaze se nacionalni klubovi koji predstavljaju profesionalni nogomet, nogomet na najvišoj razini, onakav nogomet kakav bi uz maksimalnu angažiranost, trud i zalaganje trebao biti.

UEFA karakterizira pučki nogomet kao siguran, otvoren, sveprisutan, fer nogomet. U osnovi je jednostavan, potiče kreativnost, održava zdravlje, ima umijeće integracije, svojim djelovanjem i pozitivnim rezultatima izaziva poštovanje. Značajna je uloga UEFA-e u razvoju pučkog nogometa, kao velika organizacija nadgleda cjelokupan program, ugrađuje nove ideje, organizira pilot-programe, daje smjernice, savjetuje, priznaje i preporuča najbolju praksu. Velika angažiranost se očituje u velikom broju organiziranih tečajeva i konferencija, promotivnih aktivnosti jednako kao i asistenciji eksperata, sve u svrhu stimulacije interesa i povećanje aktivnosti na području pučkog nogometa.

6. OPEN FUN FOOTBALL SCHOOL U HRVATSKOJ

Hrvatska je zemlja koja je izuzetno otvorena prema sportu te se 2003. godine priključila programu OFFS. Mnogi gradovi, veliki i mali, su prepoznali značenje ovog programa te se jednom godišnje, većinom u srpnju i kolovozu održavaju na sportskim terenima diljem Hrvatske. U prosjeku sudjeluje oko 5.000 djece u 50 gradova, iz 60 sportskih klubova i oko 1500 trenera i volontera.

Razvojni plan OFFS-a ima za cilj poboljšanje statistike i poboljšanje suradnje sa Hrvatskim nogometnim savezom (HNS), ali i drugim sportskim i nesportskim organizacijama, te sponzorima. Naglasak je na boljoj organizaciji te pronalasku sponzora budući da iz godine u godinu raste interes za OFFS. Drugi cilj je bolja međunarodna suradnja i povezanost sa zemljama regije, posebno sa Srbijom, Slovenijom, BiH i Crnom Gorom. Posljednji ciljevi su još kvalitetnije educiranje trenera i asistenata te buđenje svijesti o značenju OFFS-a promidžbom putem modernih medija kao TV i internet.

7. ZAKLJUČAK

Sport je od svojih ranih početaka imao pozitivne učinke na čovjeka. Od najranije dobi uči se i usvaja. Programi poput OFFS-a otvaraju novu dimenziju, ne predstavljaju samo puku fizičku aktivnost, nego imaju najmanje odgojni, sociokulturni, zdravstveni i međunarodni aspekt. Djeca oba spola, svih etničkih skupina i rasa, ovdje su ravnopravna, međusobno se druže, uče timskom radu, poštivanju, razvijaju svoje vještine, discipline, ponašanje, natjecateljski duh, uče kako vježbom biti sve bolji.

Motivacija je jedan od glavnih pokretača, stoga je djeci potreban program sadržajem prilagođeni njima, uz koji će, vođeni educiranim trenerima i asistentima koji su procijenili njihove mogućnostima i potrebe, provesti zanimljivih i edukativnih 5 dana, steći nova iskustva te naučiti temelje ljudske interakcije.

HNS i mnogi sponzori iz godine u godinu povećavaju broj održanih OFFS-a, iako novi ciljevi teže k produbljivanju ovih odnosa, jednako kao i međunarodnom suradnjom zemalja regije i šire te boljom financijskom konstrukcijom, edukacijom i integracijom.

8. LITERATURA

1. Cross cultures (2010). *Open Fun Football Schools priručnik*
2. <http://www.ccpa.eu/data/files/billeder/whatwedo/offscroatiastrategicdevelopmentplan2010-2012.pdf>, 29.ozujka 2012.
3. <http://www.ccpa.eu/1-135-open-fun-football-schools.html>, 01.travnja2012.